

Účelné a efektívne využívanie biomasy

POZIČNÝ DOKUMENT
(skrátená verzia)

© Priatelia Zeme-CEPA 2016

dokument podporili:

Účelné a efektívne využívanie biomasy

Pozičný dokument (skrátená verzia)

Tento pozičný dokument považujeme za príspevok do diskusie o verejnom záujme v oblasti energetického využívania biomasy. Ponúkame ho ako podnet pre tvorbu kritérií udržateľnosti pre energetické využívanie tuhej biomasy na Slovensku, prípravu nízkouhlíkovej stratégie SR do roku 2030 a nadchádzajúcu aktualizáciu regulácie podpory využívania energie z OZE v EÚ po roku 2020.

Veríme, že dokument prispeje aj k zlepšeniu plánovania využívania biomasy ako jedinečného prírodného zdroja na úrovni štátu, regiónov aj samospráv ako aj pri príprave konkrétnych zámerov energetického využívania biomasy na Slovensku.

Vydávame aj rozšírenú verziu tohto materiálu, ktorá obsahuje viac informácií, spracovaných údajov a najmä podrobné odôvodnenie a návrhy postupu pri uplatnení navrhovaných kritérií udržateľnosti pre energetické využívanie dreva.

© 2016 Priatelia Zeme-CEPA

Zostavil: Juraj Zamkovský

Grafická úprava: RWdesign

Priatelia Zeme-CEPA

Námestie Pod krížom č. 65
976 33 Poniky – Ponická Huta
Tel.: 048 419 3718
E-mail: energja@priateliazeme.sk

www.energoportal.org

Publikácia bola spolufinancovaná v rámci projektu „Inform and raise awareness of policy and decision makers, civil society and media about the need to reshape bioenergy policies to ensure sustainability“, realizovaného organizáciou SOS/BirdLife Slovensko podporeného nadáciou Davida and Lucile Packard.

ÚVOD

Slovensko sa spolu s ostatnými krajinami EÚ zaviazalo k plneniu cieľov, ktorých účelom je zmierňovať tempo klimatickej zmeny a zároveň zvyšovať mieru vlastnej energetickej bezpečnosti. Za najdôležitejšie opatrenia z tohto pohľadu sa všeobecne považujú znižovanie spotreby energie a zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na hrubej konečnej energetickej spotrebe.

Najväčší podiel energie z OZE v EÚ aj na Slovensku pochádza z biomasy, a to najmä z tuhej biomasy (predovšetkým z dreva)¹. Aj keď sa podiel OZE na celkovom mixe primárnej energie v zásadne nemení, spotreba tuhej biomasy použitej na získavanie energie dramaticky rastie². Príčinou sú najmä masívne verejné dotácie postavené na skreslených predpokladoch a absencii kritérií zabezpečujúcich jej udržateľné využívanie, všeobecná dostupnosť a zdanlivo obrovské zásoby tuhej biomasy a relatívne nízke náklady na jej energetické využitie.

Verejná podpora projektom získavania energie z dreva sa opiera o všeobecne uznávanú, ale nesprávnu predstavu o jeho uhlíkovej neutralite, ekologickej „čistote“ a apriórnej spoločenskej výhodnosti. Biomasa sa etablovala ako automatická súčasť vhodnej odpovede na prichádzajúcu energetickú, ekonomickú, finančnú a klimatickú krízu.

Aby sa tuhá biomasa stala súčasťou správneho riešenia komplexu problémov, pred ktorými naša krajina aj svet stoja, je potrebné tieto deformácie napraviť. Doterajšie skúsenosti potvrdzujú potrebu zodpovedného a komplexného postupu pri tvorbe stratégií na dosiahnutie stanovených klimaticko-energetických cieľov EÚ týkajúcich sa OZE, najmä tuhej biomasy.

1 Podiel tuhej biomasy na energii získanej z OZE v roku 2014 v EÚ dosiahol 43,8 % a na Slovensku 52,7 %. Zdroj: Eurostat.

2 Získavanie energie z tuhých biopalív za posledných 15 rokov vzrástlo v EÚ o 60 % a na Slovensku o 165 %. Zdroj: Eurostat.

KRITICKÉ ASPEKTY PRE ROZHODOVANIE O VYUŽÍVANÍ BIOMASY NA ZÍSKAVANIE ENERGIE³

1. Energetické využívanie biomasy v kontexte globálnych problémov

Klimatická zmena, úbytok biodiverzity, zmena cyklov dusíka a fosforu, strata zdrojov pitnej vody a acidifikácia oceánov patria najväčším globálnym problémom 21. storočia. Budúci rozvoj modernej civilizácie bude závisieť od schopnosti včas a správne reagovať na ich synergiu. V tomto kontexte je treba hodnotiť aj získavanie energie z biomasy. Konceptie a plány využívania biomasy na energetické účely musia brať do úvahy vplyvy jej celého životného cyklu, stanoviť pre ne regulačné limity a musia obsahovať postupy pre kontrolu ich dodržiavania. V tomto zmysle je potrebné upraviť kritériá trvalej udržateľnosti pre kvapalné biopalivá a prijať osobitné kritériá trvalej udržateľnosti pre tuhé biopalivá.

2. OZE nemôžu nahradiť súčasnú spotrebu fosílnych palív

Využitelný potenciál obnoviteľných zdrojov má obmedzenia, ktoré sú výrazné práve v prípade tuhej biomasy. Udržateľné využívanie tuhej biomasy je podmienené nielen jej priemerným ročným prírastkom, ale aj limitmi prostredia. Možnosti zvyšovania jej podielu na globálnej spotrebe bude oveľa viac závisieť od toho, ako rýchlo a razantne sa bude dať znižovať spotrebu fosílnych zdrojov než od rastu výroby energie z tuhej biomasy. Energia získaná z tuhej biomasy (ani OZE všeobecne) totiž nemôže nahradiť energiu, ktorá sa po milióny rokov kumulovala a konzervovala vo forme fosílnych palív.

3. Individuálne plány verzus stratégie

Konceptie a plány využívania biomasy na energetické účely (štátu, kraja, mikroregiónov, samospráv a rezortov) je treba rozvíjať ako súčasť celkovej stratégie znižovania potreby a spotreby energie, nie nezávisle alebo izolovane od nej. Stratégie tohto druhu musia dôsledne rešpektovať nasledovné poradie energetických priorít: 1. Znižovanie absolútnej potreby a spotreby energie na všetkých úrovniach. → 2. Zvýšenie energetickej účinnosti na strane výroby, distribúcie aj spotreby → 3. Náhrada fosílnych a neobnoviteľných zdrojov nízkouhlíkovými a obnoviteľnými (vrátane biomasy).

4. Biomasa je OZE, ale vyčerpatel'ný a degradovateľný

Na rozdiel od ostatných OZE, ktoré sa obnovujú priebežne, garancia priebežnej a dlhodobej stability získavania energie z biomasy v konkrétnom regióne nie je automatická. Za obnoviteľný zdroj by sa mala považovať iba biomasa, ktorej využívanie neohrozuje regeneračný potenciál a ekologickú stabilitu lokality, z ktorej pochádza ani poskytovanie iných dôležitých ekosystémových služieb ako retencia vody, ukladanie uhlíka, ochrana pôdy a biodiverzity. Dlhodobý rast kalamitnej ťažby dreva v lesoch Slovenska spolu s rozmachom trhu s tuhými biopalivami spoľahlivo signalizujú budúce problémy stability produkcie drevnej biomasy a mimoprodukčných ekosystémových služieb.

³ Uvedené poradie nevyjadruje prioritu.

5. Uhlíkové emisie

Získavanie energie z kvapalných biopalív síce nie je považované za uhlíkovo neutrálne, ale výpočet jeho uhlíkových emisií v EÚ bol zaťažený vážnymi chybami.⁴ Skresľujúce predpoklady viedli k prijatiu záväzných minimálnych kvót pre podiel OZE na energetickej spotrebe v doprave.⁵ Tento cieľ – splniteľný iba výrazným zvýšením výroby kvapalných biopalív – členské štáty transponovali do svojich národných legislatív a plánov. Na ich splnenie vznikol systém podporných stimulov pre výrobcov kvapalných biopalív, ktoré podnietili prudký rast ich produkcie a spotreby v EÚ. Vzhľadom na skresľujúcu metodiku výpočtu uhlíkovej intenzity dopravných biopalív je celkový prínos takejto produkcie otázný.

V prípade získavania energie z ostatných biopalív (vrátane dreva) sa uhlíkové emisie v EÚ dokonca nesledujú vôbec a považujú sa za nulové. Tento zásadne nesprávny predpoklad ignoruje v životnom cykle biopalív miesta, kde dochádza k nezanedbateľným emisiám skleníkových plynov. Vďaka tomu vznikol rozsiahly systém dotácií, ktoré vyprovokovali prudký rozmach trhu s drevom a živelné energetické využívanie biomasy. Prudko vzrástol tlak na rast ťažby dreva nielen v lesoch, ale aj na tzv. bielych plochách⁶, v ekosystémoch vodných tokov, na neobhospodarovateľných lúkach, v líniových porastoch a pozdĺž ciest a na „čistenie“ lesov od zvyškov po ťažbe a prevážanie tuhých biopalív na veľké vzdialenosti kamiónovou dopravou.

6. Energetická návratnosť

Skutočný energetický prínos časti biopalív – najmä kvapalných biopalív prvej generácie⁷ – je otázný. Na porovnanie energetickej výhodnosti rôznych druhov palív slúži parameter energetická návratnosť (EROEI – Energy Returned on Energy Invested).⁸ Vyjadruje pomer medzi energetickým ziskom a energiou vynaloženou na jeho dosiahnutie. Čím je jeho hodnota vyššia, tým energeticky „výdatnejšie“ je palivo. Ak je hodnota parametra menšia ako 1, výroba je energeticky stratová. Tento parameter sa na Slovensku oficiálne nevyužíva.

7. Predimenzovaná bioenergetika podkopáva rozvojový potenciál vidieka

Vidiecke regióny majú značný potenciál úspor energie aj lokálnych OZE. Energetická produkcia z OZE by v prípade využitia potenciálu úspor mohla pokryť ich optimalizovanú potrebu energie. Biomasa je teda dôležitý kapitál, ktorý môžu regióny využiť na odpútanie sa od závislosti od dovozu energie, ekonomickú stabilizáciu a adaptáciu na dôsledky zmeny klímy a ubúdajúcich zásob konvenčných zdrojov energie. Reálna situácia je opačná. Rastie tlak na predimenzovanú ťažbu dreva v lesoch aj na nelesných pozemkoch a jeho export z vidieka. Príčinami sú najmä rastúci dotovaný dopyt po biomase vyvolaný výstavbou nových energetických zariadení a exportom energetickej biomasy.

4 Najmä ignorovanie vplyvy nepriamych zmien vo využívaní pôdy.

5 Podľa Smernice 2009/28/ES o obnoviteľných zdrojoch energie prijatej Európskym parlamentom a Európskou Radou 23. apríla 2009 musia do roku 2020 všetky pohonné látky používané v EÚ obsahovať aspoň 10-percentný podiel OZE. Intenzívna odborná kritika napokon prinútila Európsku komisiu tento cieľ kozmeticky upraviť.

6 Biele plochy označujú poľnohospodársku pôdu vedenú v katastri nehnuteľností (najmä trvalé trávne porasty), ktorá sa v skutočnosti nevyužíva alebo nemôže využívať na poľnohospodárske účely, pretože je zarastená lesoch, náletmi alebo krovinami. Časť týchto plôch tvoria cenné biotopy.

7 Najmä etanol vyrobený z kukurice.

8 Hodnotu EROEI ovplyvňujú mnohé faktory. Aj pre ten istý druh paliva sa môžu hodnoty EROEI veľmi líšiť (v závislosti od spôsobu ťažby, spracovania, prepravných vzdialeností, atď.).

8. Biomasa v kontexte obehovej ekonomiky

Balíček EÚ na podporu obehovej ekonomiky prijatý v roku 2015 má pomôcť transformovať ekonomiku únie tak, aby sa maximalizoval efekt z využitia surovín, produktov a odpadov a zároveň podporili úspory energie a znížovanie uhlíkových emisií. Navrhované opatrenia majú podporiť produkciu výrobkov s dlhšou životnosťou, ich recykláciu a opätovné využívanie. Nosným princípom pre hospodárenie so zdrojmi – vrátane biomasy – sa má stať jej kaskádovité (postupné) využívanie, smerujúce od výroby produktov s vyššou po nižšiu pridanú hodnotu. Vývoj exportu dreva zo Slovenska odporuje takejto politike⁹, rovnako ako obchádzanie predpisov upravujúcich parametre dreva využiteľného na získavanie energie či export vyše 80 % vyrobených palív na báze dreva.

⁹ Napríklad v roku 2014 sa zo Slovenska vyviezlo 3,4 mil. m³ a doviezlo približne 1 mil. m³ surového dreva, pričom sa všeobecne dováža viac dreva horšej kvality a kvalitnejšie domáce drevo smeruje bez ďalšieho spracovania na export. Pridaná hodnota sa teda tvorí v zahraničí, kde spracovanie dreva vytvára pracovné príležitosti. Slovensko tak prichádza nielen o daňové a odvodové príjmy, ale nesie aj externalitu vyplývajúce z nadmernej exploatacie lesov. Zdroj: Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2014 (Zelená správa): 2015, NLC.

NÁVRH KRITÉRIÍ UDRŽATEĽNOSTI PRE ZÍSKAVANIE ENERGIE Z PALÍV NA BÁZE DREVA¹⁰

Berúc do úvahy aspekty uvedené vyššie a uvedomujúc si urgentnosť potreby zaviesť kritériá udržateľnosti pre energetické využívanie dreva navrhujeme štyri kritériá zamerané na dve oblasti:

1. Efektívne využitie energie vyrobenej z palív na báze dreva na vykurovanie budov, resp. prípravu teplej vody (kritériá 1 a 2)
2. Stabilizácia produkcie palív a energie na báze dreva v dlhodobom časovom horizonte (kritériá 3 a 4)

Všetky navrhované kritériá by sa mali súčasne uplatňovať pri všetkých verejných podporných programoch ako aj pri bioenergetických projektoch, ktoré sa započítavajú k opatreniam na splnenie národných cieľov pre OZE vyplývajúcich z legislatívy EÚ. Mali by byť premietnuté aj do monitorovacích kritérií a indikátorov pre projekty podporené z verejných fondov. Ich odôvodnenie, uplatniteľnosť aj spôsob realizácie sú podrobne opísané v rozšírenej verzii rovnomenného materiálu.

KRITÉRIUM 1

Minimálna požiadavka na energetickú hospodárnosť budov pre potrebu energie na vykurovanie z bioenergetického zariadenia

Variant 1: Podpora z verejných zdrojov pre výstavbu alebo rekonštrukciu bioenergetických zariadení na báze dreva určených na zásobovanie budov teplom sa obmedzuje na taký maximálny príkon zariadenia, ktorý zodpovedá celkovej potrebe energie na vykurovanie všetkých vykurovaných budov na úrovni triedy B energetickej hospodárnosti budov pre potrebu energie na vykurovanie.¹¹

Variant 2: Všetky budovy zásobované teplom z bioenergetických zariadení na báze dreva musia v stanovenom čase dosiahnuť triedu B energetickej hospodárnosti budov pre potrebu energie na vykurovanie.

- Alt. 1: Stanovený čas je deň podania žiadosti o akúkoľvek formu podpory z verejných zdrojov (napr. nenávratný finančný príspevok zo štrukturálnych fondov EÚ – NFP).
- Alt. 2: Stanovený čas je 3 roky odo dňa uzavretia zmluvy o poskytnutí podpory z verejných zdrojov.
- Alt. 3: Kombinácia alt. 1 a 2 (napr. bodové zvýhodnenie projektov, ktoré spĺňajú toto kritérium už ku dňu podania žiadosti podporu, pričom ostatní koneční prijímatelia pomoci sa zaviazu splniť toto kritérium v závislosti od typu budovy vykurovanej z bioenergetického zariadenia – takúto závislosť treba stanoviť).

10 Tieto kritériá postupne treba rozšíriť aj na energetické využívanie biomasy v technologických a ďalších procesoch priemyselných a poľnohospodárskych prevádzok a tiež na produkciu elektriny.

11 Podľa Vyhlášky č. 364/2012 Z.z. Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ktorou sa vykonáva zákon č. 555/2005 Z.z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. 300/2012 Z.z..

KRITÉRIUM 2

Garantovaná minimálna nominálna účinnosť bioenergetického zariadenia na báze dreva

Variant 2-a: Teplovodné alebo parné bioenergetické zariadenia na báze dreva financované z verejných zdrojov musia mať garantovanú minimálnu nominálnu účinnosť 85 %. V prípade individuálne zhotovených sálavých kachľových pecí musí byť garantovaná minimálna nominálna účinnosť 78 %.

Variant 2-b: Minimálna nominálna účinnosť bioenergetických zariadení sa diferencuje podľa veľkosti inštalovaného výkonu, s minimálnymi hodnotami uvedenými vo variante 2-a.

KRITÉRIUM 3

Preukazovanie pôvodu vstupnej suroviny na výrobu palív a získavanie energie

Drevná surovina na výrobu palív alebo získavanie energie môže pochádzať iba z dreva zaradeného do kvalitatívnej triedy VI podľa technických noriem¹², z odpadu z drevospracujúceho priemyslu¹³ alebo zo surovín získaných z energetických porastov¹⁴ či inak nevyužitelných plôch (napríklad plochy priesekov pod vonkajšími elektrickými vedeniami VN a NN – Príloha 8). Drevná surovina určená na výrobu palív alebo získavanie energie nesmie pochádzať z oblastí s vysokou biologickou rozmanitosťou¹⁵, vysokými zásobami uhlíka alebo z rašelinovej pôdy podľa článkov 17(3), 17(4) a 17(5) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES o podpore využívania energie z OZE.¹⁶ Prevádzkovatelia bioenergetických zariadení na báze dreva, ktoré boli financované alebo spolufinancované z verejných prostriedkov, musia preukázať pôvod vstupnej suroviny.

12 Technické parametre VI. triedy akosti sú špecifikované v norme STN 48 0055 pre ihličnaté drevo a STN 48 0056 pre listnaté drevo.

13 Pre túto kategóriu vstupnej suroviny na výrobu palív a energie je potrebné stanoviť minimálne hodnoty emisií toxických a znečisťujúcich látok do ovzdušia, ktoré vznikajú pri ich spaľovaní.

14 Negatívnym vplyvom energetických porastov na pôdnu eróziu a úrodnosť, vodný režim, rozširovanie patogénov a invázných organizmov, genetické znečistenie a oslabenie ekosystémových služieb v danej lokalite je potrebné predísť špecifikáciou tejto podmienky pre túto kategóriu vstupnej suroviny. Napríklad, z verejných fondov by sa nemalo podporovať využívanie žiadnej dendromasy pochádzajúcej z pestovania geneticky modifikovaných drevín.

15 Najmä maloplošné chránené územia, prvky územných systémov ekologickej stability krajiny a podobne.

16 Článok 17 uvedenej smernice definuje kritériá udržateľnosti pre biopalivá a biokvapaliny. Zaradenie odsekov 3, 4 a 5 tohto článku do kritéria 3 rozširuje ich pôsobnosť aj na tuhé biopalivá (drevo).

KRITÉRIUM 4

Zabezpečenie udržateľnosti potenciálu dreva na energetické využitie v regiónoch

Maximálna prepravná vzdialenosť v rámci celého cyklu získavania energie z dreva¹⁷ nesmie presiahnuť 50 km¹⁸. Pre každý predložený projekt sa na vymedzenom území musí nachádzať dostatočný potenciál drevnej suroviny vhodnej na získanie požadovaného množstva energie alebo výrobu palív.

- Alt. 1: Za vymedzené územie sa považujú katastre obcí, ktoré zasahujú do okruhu s polomerom 50 km od miesta, kde sa nachádza navrhované bioenergetické zariadenie.
- Alt. 2: Za vymedzené územie sa považujú katastre všetkých obcí, ktoré zasahujú do okresu, v ktorom sa nachádza navrhované bioenergetické zariadenie.

17 Cyklus zahŕňa prepravu dendromasy počas všetkých fáz: ťažby, sústreďovania, manipulácie, spracovania, skladovania až po konečnú výrobu energie z nej.

18 Podobné kritérium na podporu miestneho energetického využívania biomasy si zvolili aj niektoré regióny v Taliansku. Zdroj: KOM(2010)11 v konečnom znení.

ĎALŠIE ODPORÚČANIA PRE VEREJNÝ SEKTOR NA SLOVENSKU

V oblasti informačnej podpory, tvorby stratégií a programovania a implementácie verejných podporných nástrojov navrhujeme:

- Harmonizovať politiku verejných inštitúcií, ktorá súvisí s využívaním biomasy tak, aby rezortné, regionálne a lokálne stratégie a plány reflektovali kritické aspekty uvedené v tomto pozičnom dokumente, vrátane vypracovania aktualizácie Akčného plánu využívania biomasy.
- Podporiť integrované regionálne energetické plánovanie.
- Prijatť navrhované kritériá udržateľnosti pre tuhé biopalivá a premietnuť ich do pravidiel poskytovania podpory pre získavanie energie z palív na báze biomasy.
- Doplniť nevyhnutné vstupné informácie pre rozhodovanie (napr. o pozemkoch a biotopoch, v ktorých je energetické využívanie biomasy nežiaduce – pozri Prílohu 8 v plnej verzii pozičného dokumentu) a stanoviť regionálne limity ťažby a produkcie dreva z lesných aj nelesných pozemkov na energetické využitie v zmysle kritérií 3 a 4.
- Zabezpečiť informovanosť, otvorenosť a účasť sociálnych partnerov na procesoch aktualizácie alebo tvorbe nových stratégií súvisiacich s využívaním biomasy na získavanie energie.
- Vyhodnotiť doterajšie opatrenia a schémy financované z verejných fondov na podporu energetického využívania biomasy z pohľadu cieľov, aspektov a kritérií uvedených v pozičnom dokumente.
- Navrhnuť zmeny existujúcich podporných opatrení tak, aby sa dosiahol súlad s navrhovanými kritériami udržateľnosti.
- Pri poskytovaní podpory z verejných fondov uprednostniť projekty získavania energie z biomasy v zaostávajúcih regiónoch¹⁹ rešpektujúce uvedené kritériá udržateľnosti.
- Verejné podporné programy by mali poskytovať „rozbehové“ financie cez rozvojové schémy, ktoré by umožnili reinvestovať časť ziskov z úspor energie alebo spotreby energie získanej z OZE (vrátane biomasy) do podobných nových projektov, alebo na pritiahtutie ďalších udržateľných investícií do regiónu.

V oblasti monitoringu a kontroly odporúčame:

- Pre každú podpornú schému vytvoriť primeranú sústavu kvalitatívnych aj kvantitatívnych indikátorov na sledovanie výsledkov podporených projektov počas celého ich životného cyklu a ich súladu s uvedenými kritériami udržateľnosti a energetickými, klimatickými, regionálnymi a environmentálnymi prioritami.
- Monitorovať plnenie stanovených indikátorov a kritérií udržateľnosti v prípade schválených stratégií a podporených projektov energetického využívania biomasy; výsledky v prehľadnej forme zverejňovať a nedodržanie kritérií sankcionovať.
- Sústrediť všetky dôležité národné, rezortné a odvetvové dokumenty, databázy a informácie súvisiace s energetickým využívaním biomasy na Slovensku (vrátane dostupných využiteľných regionálnych potenciálov) „pod jednu strechu“, zabezpečiť jednoduchý prístup verejnosti k nim a jednoduchý spôsob ich využívania.

¹⁹ V zmysle zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov.

ODPORÚČANIA PRE TVORBU POLITIKY EÚ V OBLASTI PODPORY BIOENERGIE PO ROKU 2020 (VRÁTANE NOVELIZÁCIE SMERNICE O OBNOVITELNÝCH ZDROJOCH) V RÁMCI BALÍČKA 2030

Na úrovni EÚ sa v súčasnosti diskutuje o novelizácii politiky na podporu obnoviteľných zdrojov energie. Predmetom diskusie by mal byť aj návrh politiky na podporu bioenergie. Aby bolo získavanie energie z biomasy v EÚ po roku 2020 trvalo udržateľné, je nevyhnutné podriadiť ciele pripravovaného klimaticko-energetického balíčka EÚ do roku 2030 nasledujúcim princípom.

1. Stanoviť limit pre bioenergiu

Do minimálneho podielu bioenergie na hrubej konečnej energetickej spotrebe EÚ do roku 2030 sa môže započítavať iba energia získaná z biomasy trvalo udržateľným spôsobom. Limit by mal byť určený na základe maximálneho únosného množstva biomasy, ktoré je možné dodať zo zdrojov v rámci EÚ pri zohľadnení kritérií na drevnú surovinu použiteľnú na výrobu palív alebo získavanie energie (bod 4) a po odrátaní potreby biomasy pre všetky existujúce malé, stredné aj veľké bioenergetické zdroje, ktoré sú v prevádzke na území EÚ a tiež exportu všetkých biopalív z EÚ. Limit by sa mal zohľadniť aj potrebu minimalizácie importu biomasy a biopalív z dôvodu zvyšovania energetickej bezpečnosti EÚ, pričom pre importované biopalivá by sa mali prijať a uplatniť rovnaké kritériá udržateľnosti ako pre biopalivá vyrábané na území EÚ.

2. Garantovať uplatňovanie správnej hierarchie energetických priorít

Moderná a perspektívna energetická a klimatická politika EÚ musí do praxe premietnuť rešpektovanie optimálneho poradia dôležitosti energetických priorít: (1) minimalizácia (s)potreby energie → (2) maximalizácia energetickej účinnosti → (3) využívanie nízkouhlíkových OZE vrátane biomasy. Každý nový bioenergetický zdroj musí preukázať efektívne využitie energie získanej z biomasy (v zmysle kritérií 1 a 2).

3. Zaviesť správny postup pre výpočet uhlíkovej bilancie

Bioenergetické projekty dotované na základe legislatívy EÚ musia garantovať minimálnu úsporu emisií uhlíka, pričom výpočtový postup musí zahŕňať celý životný cyklus bioenergie vrátane uhlíkového dlhu²⁰, priamych aj nepriamych zmien vo využívaní pôdy²¹ a zníženej sekvestrácie uhlíka. Energetické využívanie biomasy musí viesť k skutočnému zníženiu emisií uhlíka v časových horizontoch, ktoré sú relevantné z pohľadu existujúcich politík.

4. Upraviť a rozšíriť záväzné kritéria trvalej udržateľnosti

Podpora z verejných fondov môže byť poskytnutá iba bioenergetickým projektom s akceptovateľnými environmentálnymi a sociálnymi vplyvmi. Obzvlášť dôležité je rozšíriť pôsobnosť kritérií udržateľnosti aj na tuhé biopalivá a predísť priamemu alebo nepriamemu ničeniu alebo zhoršovaniu stavu lesov a iných ekosystémov s vysokou biologickou hodnotou a zásobami uhlíka (v zmysle kritéria 3). Sociálne kritéria musia zahŕňať ochranu pracovných, ľudských práv a územných práv miestnych komunít v krajinách pôvodu importovaných palív a energie

20 Zmeny zásob biogenického uhlíka v časovom horizonte, ktorý je obzvlášť významný v prípade lesnej biomasy.

21 Európska komisia a Európsky parlament už požadovali zaradenie emisií z nepriameho využívania pôdy do výpočtu uhlíkovej bilancie pre biopalivá od roku 2021.

na báze biomasy. Kritériá udržateľnosti by mali zohľadňovať prioritu miestneho využívania bioenergie pred jej transportom na väčšie vzdialenosti a potrebu podpory energetickej sebestačnosti regiónov (v zmysle kritéria 4).

5. Dodržať princípy obehovej ekonomiky a kaskádového využívania biomasy

Všade, kde je to technicky a ekonomicky možné, by sa biomasa mala prednostne využívať na výrobu materiálov a produktov slúžiacich na znižovanie energetickej potreby a náročnosti (až potom by malo nasledovať jej energetické využitie). V prípade, že o obmedzené zdroje biomasy súťažia viaceré sektory, priorita by mala byť daná sektorom, ktoré zabezpečia produktom na báze biomasy vyššiu pridanú hodnotu. Treba rešpektovať aj princíp hierarchie priorít pre nakladanie s odpadom²², ktorý uprednostňuje viacnásobné použitie a/alebo recykláciu produktov a materiálov.

22 Tieto pravidlá sú definované v Smernici EÚ o nakladaní s odpadom (2009/98/EC)